

Cirkulärnr: 1997:89
Diariernr: 1997/1596
P-cirknr: 1997-2:28
Nyckelord: PA-KL
Handläggare: Anders Mellberg
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 1997-06-09
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personal
Rubrik: Tidssamordning mellan PA-KL och Avtalspension SAF-
LO (tidigare STP-planen) respektive Kooperationens
avtalspension (tidigare STPK-planen)

Personalpolitik: 1997-2:28

Nyckelord: PA-KL

Förhandlingssektionen
Anders Mellberg

1997-06-09

Kommunstyrelsen
Personal

Tidssamordning mellan PA-KL och Avtalspension SAF-LO (tidigare STP-planen) respektive Kooperationens avtalspension (tidigare STPK-planen)

Överenskommelser har träffats mellan SAF och LO respektive mellan KFO och LO om nya pensionsplaner som innebär att tidigare regler om tidssamordning i PA-KL inte längre kan tillämpas. Diskussioner pågår mellan de kommunala parterna men någon överenskommelse har ännu inte kunnat träffas. I detta cirkulär redogör vi för tidigare och nuvarande pensionsregler samt vissa ekonomiska och praktiska konsekvenser.

Allmänt om tidssamordning enligt PA-KL

Av det kommunala pensionsavtalet, PA-KL § 6, följer att en arbetstagare får tillgodoräkna sig pensionsgrundande tid från tidigare anställningar med pensionsrätt enligt vissa angivna regler. En förutsättning för sådan tidssamordning är att kommunen tillgodogör sig den medförda pensionsrättens ekonomiska värde. Tidssamordning enligt nämnda regler skall ske fr.o.m. den tidpunkt pensionsförmån enligt PA-KL utges.

Huvudregeln för tidssamordningen är att den medförda tiden tillgodoräknas i sin helhet. Skälet härtill är att den medförda pensionsrättens värde enligt flertalet svenska avtalspensionsförmåner överensstämmer med värdet av PA-KL:s ålderspensionsförmåner. Huvudregeln har i stort varit oförändrad sedan det första kommunala normalpensionsreglementet NPR från 1951.

Från huvudregeln finns två avvikelser, nämligen pensionsrätt enligt STP/STPK-planen (SAF-LO resp. KFO-LO) och vad som i PA-KL anges som "Andra pensionsbestämmelser". För den sistnämnda gruppen, vari ingår bl.a. utländsk avtalspensionsrätt, sker tidstillgodoräkning enligt särskilda värderingsregler i PA-KL.

STP-planen

STP-planen har gällt sedan 1973 för privatanställda arbetare inom LO:s avtalsområde. Planen skiljer sig väsentligt från andra avtalspensioner på så sätt att det för sådan arbetstagare som slutar sin anställning före pensionsåldern inte finns någon rätt till en intjänad pension motsvarande PA-KL:s livränta eller andra pensionsplaners fribrev.

För att möjliggöra tidssamordning mellan STP-planen och andra pensionsplaner träffades i slutet av 1970-talet en överenskommelse mellan berörda parter på arbetsmarknaden. Tidssamordning skulle fortsättningsvis ske *förutsatt att AMF Pension utbetalade s.k. kostnadsbidrag* fr.o.m. den månad arbetstagaren fyller 65 år. Dessa kostnadsbidrag utformades så att de ekonomiskt skulle motsvara den 10-procentiga nivån som gällde för samtliga berörda avtalspensionsförmåner, bl.a. den kommunala livräntan enligt då gällande avtalet PAK. Tidssamordningen i PAK innebar vidare en begränsning på så sätt att tiden tillgodoräknades endast för ålderspension fr.o.m. 65 års ålder. I PA-KL utvidgades samordningen så att tillgodoräkning sker även för ålderspension före 65 års ålder. Förutsättningen om ekonomisk gottgörelse i form av kostnadsbidrag gäller alltså.

Avtalspension SAF-LO fr.o.m. år 1996

1996-03-06 träffade SAF och LO, inklusive Kommunal, en överenskommelse om en ny pensionsplan med giltighet fr.o.m. 1 januari 1996. I den nya planen ingår en avveckling av tidigare STP-plan på så sätt att fribrev beräknas per 1995-12-31 för samtliga arbetstagare som intjänat tid enligt STP-planen.

För arbetstagare som slutat sin anställning före 1996-01-01 beräknas nämnda fribrev enligt avtalstexten: "Vid fastställande av belopp enligt § 6 skall riktmärket vara att pensionsnivån skall motsvara 7 % av kalkylerad lön för åldersklasserna 1932 – 1967. ..." För åldersklassen 1931, dvs. de som fyllde 65 år 1996, har övergångsvis kostnadsbidrag beräknats.

STPK-planen och Kooperationens nya avtalspension

För anställda inom Kooperationen inom LO:s avtalsområde har tidigare gällt STPK-planen med motsvarande tillämpning som STP-planen.

1997-03-20 har KFO och LO träffat en överenskommelse om en ny pensionsplan med giltighet fr.o.m. 1 januari 1997. Denna pensionsplan, benämnd Kooperationens avtalspension (KAP), överensstämmer i huvudsak med SAF-LO:s nya plan, men med skillnaden i senareläggning ett år. Hittillsvarande kostnadsbidrag, baserade på 10 %, kommer således att fr.o.m. år 1998 ersättas av fribrev baserade på 7 %.

Tolkning och tillämpning av PA-KL

Alltsedan våren 1996 har de kommunala parterna fört diskussioner hur PA-KL:s bestämmelser om tidssamordning med "STP-tid" skall ske.

Kommunförbunden har å sin sida fört fram den uppfattningen att eftersom kommunernas ekonomiska kompensation i form av fribrev enligt nya planen teoretiskt utgör 70 % av tidigare kostnadsbidrag, bör därmed tidstillgodoräkningen också begränsas till 70 %.

Kommunal, som också är delaktig i SAF-LO-planen, har å sin sida menat att fribrevet i praktiken kommer att vara värt minst lika mycket som tidigare kostnadsbidrag och att tiden därmed bör tillgodoräknas till 100 %.

Eftersom det inte gått att nå enighet i frågan *har PA-KL:s samtliga parter gemensamt kommit fram till den tolkningen* att tiden skall tillgodoräknas enligt PA-KL:s värderingsregler.

Något ställningstagande till en utvidgad tillgodoräkning för annan pension än ålderspension finns inte. Enligt Kommunförbundets uppfattning gäller således att tiden tillgodoräknas som om det vore fråga om "Andra pensionsbestämmelser" men fortfarande begränsat till enbart ålderspension.

Enligt Kommunförbundets uppfattning följer vidare att "STPK-tid" skall tolkas analogt, dvs. tiden värderas för den som är född 1933 eller senare.

Kommunförbundet förutsätter att ovannämnda problem med tidssamordningen kommer att få sin slutliga lösning i samband med pågående förhandlingar om ett nytt pensionsavtal

Fullmakt från arbetstagarna

AMF Pension har till KPA meddelat att man inte kan utbetala fribrev till kommunerna med mindre att arbetstagare lämnar fullmakt härom.

Enligt PA-KL § 20 mom. 1 är "arbetstagare skyldig att medverka till att sådan pensionsrätt som avses i § 6 mom. 3 kan tillfalla arbetsgivaren." Denna skyldighet omfattar bl.a. att lämna fullmakt om kommunen kräver detta. Om arbetstagaren vägrar att lämna fullmakt, kan han enligt § 20 mom. 5 förverka sin rätt till den kommunala ålderspensionen.

Praktiska konsekvenser

I enlighet med parternas tolkning har KPA börjat tillämpa värderingsreglerna i november 1996, vilket normalt berör pensionsavgångar fr.o.m. februari 1997. Enligt uppgift från KPA visar det sig nu att värderingsreglerna i flertalet fall medför att endast cirka 50 % av tiden skall tillgodoräknas.

Ett problem med denna tillämpning är att arbetstagare i många fall har fått ett tidigare pensionsbesked eller en förhandsberäkning med hela tiden tillgodoräknad och som därmed också har inneburit ett annat pensionsbelopp än vad som kommer att utbetalas. I vissa fall har det visat sig att det skiljer 1000-tals kronor.

Vi vill härmed uppmärksamma kommunen på att förhandsberäkningar alltid måste anses vara preliminära och att arbetstagarna upplyses om detta. Å andra sidan finns kravet från arbetstagarna om riktiga uppgifter för att kunna ta ställning till avgång t.ex. under pensioneringsperioden.

Det kan övergångsvis finnas fall där en arbetstagare uppfattar tidigare pensionsuppgift som ett löfte från kommunen och där ett senare lägre pensionsbelopp innebär oacceptabla ekonomiska konsekvenser för arbetstagaren. Om det i ett sådant fall kan finnas skäl för kommunen att ex gratia besluta om en gynnsammare tidstillgodoräkning, t.ex. att tiden tillgodoräknas med 70 % intill 65 års ålder, innebär detta ett ökat kostnadsåtagande för kommunen.

Frågor

Frågor i detta ärende besvaras av Anders Mellberg, Åsa Hollmén och Cajsa Linder.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Förhandlingssektionen

Markus Gustafsson

Anders Mellberg